

Uitkomsten fase 1 toezichtonderzoek naar perspectief en participatie in de gemeente

Den Haag

Onderzoek naar de kwaliteit van zorg en ondersteuning aan jongeren die uitstromen uit residentiële instellingen

juni 2016

Jongeren die na verblijf in een residentiële instelling, bijvoorbeeld in een Justitiële Jeugdgevangenis (JJI) of Jeugdzorgplus-instelling, terugkeren in de maatschappij kampen vaak met (een combinatie van) problemen op meerdere leefgebieden, zoals gedrags- en verslavingsproblemen, problemen op school en een licht verstandelijke beperking. Ze komen moeilijk aan onderdak en lopen risico's bij het vinden van onderwijs en werk.

Deze factsheet bevat de uitkomsten van de eerste fase van het onderzoek van de samenwerkende inspecties in Samenwerkend Toezicht Jeugd/Toezicht Sociaal Domein (STJ/TSD)¹ naar perspectief en participatie van deze jongeren in Den Haag.

Doel van dit onderzoek is te beoordelen hoe gemeente en uitvoerende netwerkpartijen door hun zorg en ondersteuning gezamenlijk participatie van jongeren van 16 tot 27 jaar bewerkstelligen na verblijf in een residentiële instelling.²

Door middel van dit onderzoek willen de samenwerkende inspecties bijdragen aan het oplossen en voorkomen van problemen rondom de zorg en ondersteuning voor deze jongeren.

Het onderzoek loopt van 2015 tot en met 2017 en is opgebouwd in fasen. Deze factsheet is een verslag van de eerste bevindingen en aanbevelingen van de samenwerkende inspecties. In volgende factsheets wordt de tussenstand uitgebreid en geactualiseerd.

Samenvatting

De gemeente Den Haag en de gecertificeerde instelling Jeugdbescherming West hebben afspraken gemaakt om jongeren die uitstromen vanuit residentiële instellingen met een maatregel in beeld te houden. Desondanks kunnen jongeren uit beeld raken. Het verdient aanbeveling dat alle partners en de gemeente hun kennis en informatie zo inzetten dat al deze jongeren in beeld blijven en op tijd toegang krijgen tot passende zorg en ondersteuning.

Er zijn afspraken tussen de gemeente en de netwerkpartners over wie de regie voert. Hoewel professionals inschatten dat de jongere veelal niet in staat is om zelf regie te voeren, is de realiteit toch dat elke jongere op een dag zelf de regie in handen krijgt. Om dit perspectief kans te geven, is het nodig samen met de jongere voorbereidende stappen te zetten.

Daarnaast zien de samenwerkende inspecties dat ondanks het brede aanbod van voorzieningen voor zorg en ondersteuning in Den Haag en het uitgangspunt dat de jongere invloed heeft op een passend aanbod in de praktijk, dit niet altijd leidt tot een passend

---

¹ Alle toezicht dat betrekking heeft op (de zorg voor) jongeren/kwetsbare burgers en waarin rijksinspecties samenwerken is onder één noemer gebracht in Samenwerkend Toezicht Jeugd/Toezicht Sociaal domein (STJ/TSD).

² Onder zorg en ondersteuning verstaan de samenwerkende inspecties alle vormen van lichte en zware zorg, ondersteuning, bescherming en drang en dwang die een jeugdige/gezin kan ontvangen. Bijvoorbeeld door onderwijs, maatschappelijk werk, politie, GGD, jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering, schuldhelpverlening.

aanbod van zorg aan jongeren op het gebied van zorg, wonen, scholing en werk en inkomen. Het verdient aanbeveling te zorgen voor een passend aanbod dat minstens inspeelt op de leefgebieden waarop de jongere risico's loopt.

De gemeente Den Haag heeft toegezegd de aanbevelingen van de inspecties te benutten en geeft daarmee invulling aan haar wettelijke taak en haar verantwoordelijkheid als regisseur. De samenwerkende inspecties roepen netwerkpartners in Den Haag dan ook op hierin samen te werken met de gemeente.

Het onderzoek

Hoofdvraag

De hoofdvraag van het onderzoek in de gemeente Den Haag luidt: 'In hoeverre dragen partijen gezamenlijk bij aan de maatschappelijke participatie van jongeren die uitstromen uit residentiële instellingen?'

Aanleiding

Jongeren die uitstromen uit residentiële instellingen kunnen dat zowel in het gedwongen kader als in het vrijwillige kader doen. In het gedwongen kader zijn er twee soorten maatregelen voor dit onderzoek relevant: een jeugdbeschermingmaatregel (gezinsvoogdij of voogdij) en een jeugdreclasseringsmaatregel in de vorm van een jeugdreclasserder. De rechter beslist altijd over de te nemen maatregelen.

Nagenoeg elke jongere die uitstroomt uit een JJI krijgt een jeugdreclasserder toegewezen.

In Jeugdzorgplus-instellingen verblijven jongeren voor wie de rechter een machtiging gesloten heeft afgegeven op grond van een jeugdbeschermingsmaatregel of van wie de ouders vrijwillig meewerken. De machtiging heeft behandeling als doel. In een JJI verblijven jongeren die een strafbaar feit gepleegd hebben en aan wie de rechter

meestal een jeugdreclasseringsmaatregel heeft opgelegd. Overigens komen in Jeugdzorgplus-instellingen en JJI's beide maatregelen voor. Hiernaast zijn er instellingen die niet per se gekoppeld zijn aan een type maatregel, zoals instellingen voor jeugdhulp die behandeling en begeleiding combineren met wonen en instellingen voor kinder- en jeugdpsychiatrie.

De jongeren die in dit onderzoek centraal staan kennen vaak meervoudige problematiek (wat betreft school, vrije tijdsbesteding, gezinssituatie, geestelijke gezondheid of iets anders) en zijn daardoor kwetsbaar. Ze lopen risico's bij het vinden van huisvesting, onderwijs, werk en inkomen. De zorg en ondersteuning tijdens verblijf wordt na hun vertrek niet altijd voortgezet. Zonder deze zorg en ondersteuning na vertrek is de kans groot dat het toekomstperspectief van deze jongeren verloren gaat, problematiek verergerd en er terugval of recidive van komt. Daarbij speelt ook de plotselinge, ingrijpend veranderde relatie met zorg en ondersteuning waarmee jongeren te maken krijgen als zij 18 jaar worden.

De Jeugdwet geeft de gemeente hierbij een verantwoordelijke rol, namelijk om de toegang tot een toereikend aanbod van zorg en ondersteuning te regelen door afstemming tussen gezondheidszorg, jeugdhulp, onderwijs, veiligheid/justitie en werk/inkomen tot stand te brengen.

Bij de zorg en ondersteuning voor deze jongeren zijn verschillende netwerkpartners betrokken, waaronder de gemeente (als regisseur in het lokale jeugdstelsel en als opdrachtgevers voor aanbieders), residentiële instellingen waaronder Jeugdzorgplus-instellingen en JJI's, sociale teams (buurteams, wijkzorgteams, jeugdteams), schoolbesturen en samenwerkingsverbanden, netwerken voor veiligheid (Veilig Thuis of het Veiligheidshuis), woningbouwcorporaties,

instanties voor (begeleid/beschermd) wonen, dienst werk en inkomen, schuldhulpverlening, re-integratiebureaus en het UWV. Naast de Jeugdwet zijn o.a. de Wet Passend Onderwijs, de Participatiewet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning van toepassing.

Gefaseerd onderzoek

De uitvoering van het onderzoek is gepland tussen maart 2015 en december 2017. De samenwerkende inspecties voeren het onderzoek in ieder gemeente gefaseerd uit, waarbij in elke fase meer en verschillende data verzameld worden en meer netwerkpartners uit Den Haag in het onderzoek worden betrokken.

Fase 1 van het onderzoek

In de eerste fase van het onderzoek in Den Haag hebben de samenwerkende inspecties vier casussen verkend in gesprekken met jongeren. Deze jongeren hebben toestemming gegeven om informatie op te halen bij de relevante professionals en organisaties. Daarna zijn interviews gehouden met de jongeren zelf (soms ook met de ouders), de professionals die hen ondersteunen en zijn dossiers onderzocht. Ook hebben vrijwilligers (maatjes) acht casussen beschreven van jongeren die zijn uitgestroomd uit detentie.

Daarnaast is het beleid van de gemeente Den Haag in kaart gebracht.

De casuïstiek is het startpunt geweest voor twee groepsinterviews met professionals uit het sociaal domein (waaronder onderwijs, werk en inkomen) in Den Haag, inclusief ambtenaren van de gemeente en bestuurders van organisaties. De aanvullingen uit de groepsinterviews op de onderzochte casuïstiek maken het voor de samenwerkende inspecties mogelijk om de aanbevelingen breder te trekken dan op grond van de casuïstiek alleen mogelijk zou zijn.

Een overzicht van tot nu toe bij dit onderzoek betrokken organisaties in de gemeente Den Haag is te vinden in de bijlage.

Vervolgonderzoek

In 2016 en 2017 onderzoeken de samenwerkende inspecties in het vervolgonderzoek diverse netwerkoverleggen in Den Haag. In deze netwerkoverleggen kijken de samenwerkende inspecties naar hoe netwerkpartners uitvoering geven aan een integrale aanpak. De samenwerkende inspecties betrekken in het vervolgonderzoek ook het beleid en uitvoering daarvan op het gebied van onderwijs en participatie via werk.

Daarnaast kijken de samenwerkende inspecties op basis van de casuïstiek welke resultaten voor jongeren worden gehaald, door gesprekken met de jongeren en professionals te voeren en waar mogelijk nieuwe casussen in kaart te brengen. Zodoende beoordelen de samenwerkende inspecties hoe passend en duurzaam de zorg en ondersteuning is die jongeren sinds hun uitstromen uit residentieel verblijf ontvangen.

Aansluiting bij lokale situatie Den Haag

De samenwerkende inspecties vinden het daarnaast belangrijk dat de aanbevelingen uit het onderzoek aansluiten bij de lokale situatie en daar draagvlak hebben. Alleen zo leiden aanbevelingen tot verbeteringen voor jongeren die centraal staan in dit onderzoek. De gemeente Den Haag heeft met dat doel voor ogen haar medewerking toegezegd om de partijen in het sociaal domein te betrekken bij het onderzoek en om hen over het vervolg te informeren.

Uitgangspunten voor kwaliteit

De samenwerkende inspecties kijken naar de kwaliteit en effectiviteit van de zorg en ondersteuning in het lokale stelsel op basis

van het Toezichtkader Stelseltoezicht Jeugd (opgenomen in de bijlage van deze factsheet). Hieronder volgt een korte beschrijving van de uitgangspunten die de samenwerkende inspecties op basis van het toezichtkader voor dit onderzoek hanteren.

Alle jongeren hebben het recht om gezond en veilig op te groeien en te groeien naar zelfredzaamheid en zelfstandigheid. Niet alle jongeren en gezinnen kunnen dit zonder zorg en ondersteuning. Voor jongeren en gezinnen met meervoudige of complexe problemen is het belangrijk dat er samenhang is in de zorg en ondersteuning (criterium 'samenhang').

Jongeren die uitstromen vanuit residentiële instellingen hebben moeite om op een goede manier te participeren in de maatschappij via onderwijs en/of de arbeidsmarkt. Dit geldt zowel voor jongeren onder als boven de 18 jaar, want ook jongeren van 18 jaar en ouder zijn veelal niet volledig zelfredzaam en zelfstandig (criterium 'continuïteit'). Om de risico's voor jongeren en de maatschappij te beperken hebben gemeenten en (lokale en regionale) netwerkpartners de kennis nodig die hen in staat stelt problemen te signaleren en een preventieve en effectieve aanpak vorm te geven. Dit vergt onder meer van gemeenten en netwerkpartners dat jongeren die uitstromen na een residentieel verblijf en die zorg en ondersteuning nodig hebben, in beeld zijn en in beeld blijven (criteria 'signalering' en 'resultaatgerichtheid').

Wanneer deze jongeren terugkeren naar hun gemeente, dan hebben ze vaak integrale, passende zorg en ondersteuning nodig op meerdere domeinen/leefgebieden: zorg, onderwijs, veiligheid, wonen, werk en inkomen (criterium 'samenhang'). Passende zorg en ondersteuning wordt onder andere gekenmerkt door maatwerk, continuïteit, regie, samenwerking en resultaat.

Jongeren en hun sociale netwerk zijn zoveel als mogelijk betrokken bij de vormgeving van

zorg en ondersteuning, zodat het sneller tot een passend aanbod en een stabiele situatie komt (criterium 'jongere centraal'). Zo kan ook eventuele systeemproblematiek worden behandeld. Om maatwerk te kunnen bieden is het van belang dat zorg en ondersteuning integraal wordt aangeboden. Hiervoor is kennis van het beschikbare aanbod bij gemeenten en netwerkpartners noodzakelijk in combinatie met een goede toegankelijkheid van zorg en ondersteuning (criterium 'toeleiding').

Voor jongeren die uitstromen vanuit residentiële instellingen is het van belang dat de zorg en ondersteuning naadloos in elkaar over gaan (criteria 'samenhang' en 'continuïteit'). Een naadloze overgang voorkomt dat jongeren uit beeld raken, hulp stagneert en dat jongeren terugvallen in oud gedrag. Bij veranderende situaties is het belangrijk dat zorg en ondersteuning goed wordt overgedragen. Stabiliteit, toegankelijkheid en overdracht zijn voorwaarden voor de participatie van de jongere.

De regisseurrol ligt zoveel als mogelijk bij de jongeren en hun sociale netwerk. Wanneer jongeren en hun sociale netwerk niet in staat zijn deze rol te vervullen, ligt de regie bij een professional/organisatie. Het is dan van belang dat de regie duidelijk is belegd bij één professional/organisatie (criterium 'continuïteit'). Deze professional is verantwoordelijk voor de coördinatie van de hulp en onderneemt (proactief) actie wanneer dit noodzakelijk is. Wettelijk is voorgeschreven dat gemeenten en netwerkpartners werken vanuit het principe één gezin, één plan, één regisseur (criterium 'samenhang'). De regisseur is dan in staat om de zorg en ondersteuning te coördineren en wanneer nodig op te schalen, het netwerk bij elkaar te roepen en andere acties uit te voeren.

Voor jongeren die uitstromen na een residentieel verblijf, is het belangrijk dat partijen die (jeugd-)zorg, onderwijs, werk en inkomen bieden betrokken zijn en samenwerken. Dit betekent dat het voor iedereen, inclusief het sociale netwerk, duidelijk is wie wat en wanneer doet.

De lokale context

Het jeugdbeleid van de gemeente Den Haag beschrijft voor de jongeren in het onderzoek de middelen en doelen. In dit onderzoek is het relevante beleid vergeleken met de praktijk, omdat de doelgroep – toch al heel kwetsbaar – extra risico's loopt wanneer er ruimte is tussen beleid en uitvoering. Deze paragraaf is een weergave van het beleid, niet van de praktijk.

Omvang problematiek in Den Haag

In de gemeente Den Haag ontvangen jaarlijks ongeveer 8.000 Haagse jongeren jeugdhulp. De gemeente heeft geen specifieke cijfers beschikbaar van het totaal aantal jongeren uit de groep jongeren die in residentieële instellingen verblijft.

Eind 2011 waren er 887 jongeren met een (jeugdbeschermings-)maatregel. In 84% van deze gevallen ging het om een ondertoezichtstelling. De Staat van de Jeugd van de gemeente Den Haag noemt in datzelfde jaar een totaal van 3 indicaties voor Jeugdzorgplus-instellingen.

Volgens de Dienst Justitiële Instellingen stroomden 99 Haagse jongeren in 2014 in een JJI in. De gemeente Den Haag heeft naar eigen zeggen jaarlijks met ongeveer 160 jongeren te maken die korte of lange tijd in een JJI hebben gezeten en uitstromen.

Basisstructuur in Den Haag

De gemeente Den Haag streeft naar een sluitende zorgstructuur waarin CJG, onderwijs, politie en andere ketenpartners gezamenlijk

en in onderlinge afstemming zorgen voor doelgerichte zorg en ondersteuning. De bedoeling is om voor elke jongere die het nodig heeft concrete actie te ondernemen in signalering, zorgcoördinatie, informatie delen en aanbod ('Niemand tussen wal en schip'). Het CJG is een toegangspoort voor jongeren, ouders en professionals. Het is de bedoeling dat signalen in het CJG worden gebundeld en opvolging krijgen middels bijvoorbeeld een gezinsaanpak; daarvoor staan gezinscoaches klaar. Om signalen te bundelen is de Haagse Verwijsindex ingevoerd, waarin ketenpartners in zorg en ondersteuning een signaal kunnen geven als ze zich zorgen maken over een jongere. Als van meerdere ketenpartners een signaal komt over dezelfde jongere, dan verbindt de Haagse Verwijsindex de ketenpartners met elkaar.

Uitgangspunten van het lokale stelsel in Den Haag

De gemeente Den Haag hanteert in het lokale stelsel de volgende beleidspunten:

- meer inzet op preventie en vroegsignalering, door het creëren van organisatorische, inhoudelijke en financiële prikkels gericht op preventie;
- maximaal benutten van eigen kracht van jongeren en ouders, door een beroep te doen op de verantwoordelijkheden van ouders en sociaal netwerk;
- verschuiving van zware zorg naar vroegtijdige interventie en lichte zorg;
- verschuiving van kindgerichte naar gezinsgerichte aanpak van problemen;
- jeugdhulp zoveel mogelijk bundelen in het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en meer samenhang in de keten;
- alle organisaties in alle domeinen werken volgens de werkwijze één gezin, één plan (in Den Haag is dat het zogenaamde familiegroepsplan) en één contactpersoon terwijl de zorgcoördinatie primair op de ouders berust;

- indien netwerkpartners en jongere of het gezin er onderling niet meer uitkomen, bestaat de mogelijkheid om op te schalen naar het Veiligheidshuis of om aan te schuiven aan de Jeugdbeschermingstafel. De Jeugdbeschermingstafel brengt alle betrokkenen aan tafel voor een helder inzicht en directe besluitvorming wanneer toeleiding naar het gedwongen kader aan de orde is;
- bieden van passende zorg/zorg op maat die aansluit bij hulpvraag van jongeren en gezinnen zodra zij zich melden.

Jeugdteams

In het CJG Den Haag werken verschillende organisaties samen, zoals de GGD Haaglanden, JB West, De Jutters, Middin en Jeugdformaat. De jeugdteams in Den Haag zijn onderdeel van CJG Den Haag en zijn een multidisciplinaire eerstelijnsvoorziening: ze fungeren als inlooppunt voor jongeren en gezinnen met een hulpvraag en de schoolmaatschappelijk werker in het jeugdteam leidt de jongere toe naar de benodigde zorg en ondersteuning. De gezinscoach maakt onderdeel uit van het team.

Naast de jeugdteams per wijk zijn er vier speciale Voortgezet Onderwijs - jeugdteams voor het voortgezet (speciaal) onderwijs in de stad, met schoolmaatschappelijk werkers die hun werkplek in de scholen hebben. Het CJG heeft de rol van toeleider naar deze zorg en ondersteuning.

Sociale wijkzorgteams

De jeugdteams richten zich in de gemeente Den Haag op jongeren, de sociale wijkzorgteams richten zich in Den Haag op volwassenen. Net als jeugdteams fungeren deze teams als inlooppunt voor jongeren en ouders met een hulpvraag en leiden ze hen door naar de benodigde zorg en ondersteuning. Sociale wijkzorgteams en

jeugdteams vervullen in principe dezelfde rol (al hebben ze niet dezelfde opdracht). Over de samenwerking tussen deze teams, bijvoorbeeld de overdracht van jongeren na hun achttiende jaar, hebben de teams nog geen afspraken gemaakt.

Toegang tot specialistische (jeugd)hulp

Als zwaardere zorg voor jongeren nodig is dan het jeugdteam kan bieden, kunnen jongeren in Den Haag via jeugdteams toegang krijgen tot specialistische hulp zoals verslavingszorg. Hierbij speelt de gezinscoach een centrale rol. De gezinscoach van het CJG is aanspreekpunt voor het gezin en bekijkt samen met het gezin welke zorgbehoefte er is en wat het gezin zelf wel en niet kan. De gezinscoach kan contact leggen met ketenpartners. Het jeugdteam besluit uiteindelijk over de toeleiding naar netwerkpartners die specialistische hulp bieden en verzorgt de 'warme' overdracht (een complete overdracht op papier die mondeling is toegelicht). Het jeugdteam (her-)formuleert tijdens deze overdracht de doelen voor de jongeren en/of gezin en de behandelaar stelt met de jongere en de ouders de tijdsduur van de behandeling vast.

Gecertificeerde instellingen

De jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn belegd bij gecertificeerde instellingen (GI): Jeugdbescherming West, de William Schrikker Stichting of het Leger des Heils. De GI voert maatregelen uit in het kader van preventieve jeugdbescherming, die onder andere gericht zijn op terugkeer van jongeren in het onderwijs. De GI onderhoudt hiervoor contact met de leerplichtambtenaar in Den Haag.

Ook levert de GI ondersteuning aan jongeren met een verstandelijke beperking na afloop van een jeugdbeschermingsmaatregel. Het gaat in het laatste geval om preventie van problemen van jongeren tussen 18 - 23 jaar die niet zelfstandig genoeg kunnen

functioneren vanwege een licht verstandelijk beperking. De gemeente heeft met de GI's afgesproken dat zij standaard een melding - doen in de VIR bij de begeleiding van een jongere die uitstroomt uit een residentiële instelling.

De GI informeert ook altijd het CJG als de jongere of het gezin nog behoefte heeft aan zorg en ondersteuning. Door in te zetten op preventie wil de gemeente terugval op (zware) hulp voorkomen en het gebruik daarvan verminderen. De GI voert in opdracht van de gemeente samen met MEE, De Jutters en GGZ Delfland ook het Crisisinterventieteam (CIT) uit. Het CIT reageert met spoed op meldingen van en over jongeren die in een crisis geraken waarbij hun veiligheid is bedreigd.

Expertisecentrum Residentieel

In het Expertisecentrum Residentieel heeft de gemeente Den Haag de expertise rondom residentiële instellingen samengebracht (zoals zorgbemiddelaars, gz-psychologen, coördinatoren gesloten jeugdzorg). Bij overleggen van het expertisecentrum schuift regelmatig een afvaardiging van alle regionale jeugdzorgaanbieders aan.

Het expertisecentrum speelt een rol bij de toeleiding van jongeren met complexe problematiek naar residentiële jeugdhulp en bij de toeleiding naar specialistische

(jeugd-)hulp. Het jeugdteam kan dit expertiseteam om consult of advies vragen wanneer een jongere die is uitgestroomd en geen zorg en ondersteuning meer ontvangt, toch weer in de problemen komt. In voorkomende gevallen kan het Expertisecentrum meewerken aan de ontwikkeling van een zorgtraject.

Het ROC

Het Regionaal Opleidingscentrum (ROC) in Den Haag is de onderwijsinstelling waar

jongeren met een residentieel verleden op weg naar participatie vaak afhankelijk van zijn. Het ROC verzorgt daartoe de Entree-opleiding. Jongeren dienen zich zelf aan te melden voor een intakegesprek voor deze opleiding. Het ROC heeft jaarlijks te maken met 20 tot 30 jongeren die zich na de zomervakantie wel aanmelden maar die niet verschijnen (waaronder ook jongeren die in dit onderzoek centraal staan). Per 1 januari schrijft het ROC deze jongeren uit en meldt hen aan bij het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) als voortijdig schoolverlater.

Het RMC benadert voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie en doet hun een aanbod voor begeleiding naar school of werk. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de RMC-functie.

Het doel van de RMC-functie is tweeledig: zowel het in beeld krijgen van het totaal aantal voortijdig schoolverlaters in de regio via melding door scholen en registratie door de woongemeente, als het teruggeleiden van voortijdig schoolverlaters naar het onderwijs om een startkwalificatie te behalen. Hiertoe werkt het RMC samen met de leerplichtambtenaar en met de Sociale Dienst van de gemeente.

Het kan voorkomen dat het ROC te maken krijgt met een jongere die nog leerplichtig is en daardoor wettelijk niet toelaatbaar is voor de Entree-opleiding. Het ROC-beleid is in dat geval de jongere te adviseren om ontheffing van de leerplicht aan te vragen en zo toelaatbaar te worden.

Veiligheidshuis

Het Veiligheidshuis Haaglanden is een netwerk voor zorg, veiligheid en bestuur en werkt samen met andere netwerken zoals ZSM. Het vormt de koppeling tussen zorg en straf.

Het Veiligheidshuis Haaglanden is een regionaal samenwerkingsverband van de volgende kernpartners:

- Gemeenten Den Haag, Delft, Zoetermeer, Westland, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp;
- Openbaar Ministerie Den Haag;
- Politie Eenheid Den Haag;
- Reclassering Nederland;
- Palier Forensische en Intensieve Zorg;
- Dienst Justitiële Inrichtingen (Penitentiaire Inrichtingen Zoetermeer en Alphen a/d Rijn);
- Stichting Bureau Jeugdzorg Haaglanden;
- Raad voor de Kinderbescherming (RvdK);
- Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering;
- Steunpunt Huiselijk Geweld (onderdeel van Stichting Wende);
- Bureau Nazorg Ex-gedetineerden.

Incidentele partners zijn: Teylingereind, Middin, Bureau Halt, Woningcorporaties en onderwijsinstellingen.

De GI, de RvdK, het CJG (waarbinnen de jeugdteams) en het SWT kunnen in het Veiligheidshuis een melding doen en partner zijn bij bespreking van casuïstiek tijdens de triage en het focusoverleg.

Het Veiligheidshuis kent een eigen triage. Daarnaast heeft op de locatie van het Veiligheidshuis het zogenaamde trajectberaad plaats, waarin de gemeente Den Haag, Politie Haaglanden, het Openbaar Ministerie, Reclassering Nederland, GGZ reclassering Palier, Leger des Heils reclassering, gevangeniswezen, GGZ Parnassia Bavo, de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdbescherming West en HALT deelnemen. Het trajectberaad behandelt complexe casussen uit de gemeente en de regio Haaglanden van jongeren die een groot risico lopen op afglijden naar crimineel of overlastgevend gedrag. In het trajectberaad worden de trajectdoelen en het trajectplan

vastgesteld: wie doet wat. Hieraan nemen de gemeente, Jeugdbescherming West, de Raad voor de Kinderbescherming en interne begeleiders van de JJI's deel. De contactpersoon van de gemeente adviseert het trajectberaad over de passende gemeentelijke voorziening, zoals wie de regierol kan vervullen.

Netwerkoverleg

In de gemeente Den Haag zijn afspraken gemaakt over casuïstiek overleg zorg- onderwijs in het voortgezet onderwijs voor diverse kwetsbare jongeren. Hieronder vallen ook jongeren die uitstromen na residentieel verblijf. Wekelijks komt het jeugdteam bij elkaar om casuïstiek te bespreken waarbij sprake is van toeleiding naar specialistische hulp, in geval van crisis, bij veiligheidsrisico's of op verzoek van een jeugdteamlid. Deelnemers aan het netwerkoverleg werken met een digitaal gezinsdossier (waarin alle problematiek en zorg en ondersteuning aan jongere en andere gezinsleden is verzameld) en maken gebruik van een digitaal kwaliteitshandboek waar alle werkprocessen in staan beschreven. Het jeugdteam bepaalt wie de gezinscoach is en daarmee de zorgcoördinator/regisseur.

Bovenlokale samenwerkingsverbanden

Sinds september 2015 is er in Den Haag een bovenstedelijk jongeren platform (BSJP) actief dat zich met name richt op professionals die hulpverlening bieden aan jongeren in de leeftijdscategorie 16 – 27 jaar. In dit platform zijn o.a. het ROC en de dienst Sociale zaken actief. Ook het werkgeversservicepunt van de gemeente is hierbij betrokken. De doelgroep van het BSJP is de professional die werkt met jongeren bij wie het niet lukt om hen, binnen de bestaande netwerken (terug) te leiden naar (of te behouden binnen) werk, school of een anderszins zinvolle dagbesteding.

Uitwerking van de Participatiewet in Den Haag

Naast jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning biedt de gemeente Den Haag jongeren ook ondersteuning in het kader van de Participatiewet. De gemeentelijke re-integratieverordening voorziet in diverse voorzieningen op het gebied van leren en werken, zoals ondersteuning bij leerwerktrajecten, leerwerkplekken, vergoedingen en subsidies. Participatie is een beleidsdoel waaraan niet alleen de dienst Sociale zaken van de gemeente uitvoering geeft; de beleidsdoelen op gebied van participatie en de uitvoering zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle gemeentelijke diensten, de jeugdteams en de wijkzorgteams. Werkbegeleiders van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zijn het aanspreekpunt voor ketenpartners.

Uitstroomroutes

De uitstroomroutes na een residentieel verblijf zijn door de organisaties die samenwerken in het CJG vastgelegd in werkprocessen.

Uitstroom met een maatregel

Uitgaande van de werkprocessen van het CJG, zijn jongeren in jeugddetentie en met een PIJ-maatregel (voor criminele jongeren met een psychische stoornis die een gewelds- of zedenmisdrijf hebben gepleegd) tijdens hun verblijf en tijdens de looptijd van de strafrechtelijke maatregel in beeld bij de inrichting waarin ze verblijven. Tijdens het verblijf in een JJI komt een trajectberaad op gang dat de nodige nazorg en ondersteuning in kaart brengt en borgt. Daarbij zijn de jeugdreclassering, de gemeente en de begeleider van de JJI betrokken; de gemeente wordt geacht de verbinding te leggen met afwezige instellingen, zoals uit het onderwijs. De gecertificeerde instelling die de jeugdreclassering uitvoert, stelt een nazorgplan op in samenwerking met de ontvangende gemeente en een vertegenwoordiger van de JJI, onder regie van

de Raad voor de Kinderbescherming. Het trajectberaad vindt plaats in het regionale Veiligheidshuis Haaglanden, waarin ook Jeugdbescherming West deelneemt, die de maatregel uitvoert. Jeugdbescherming West legt contact met het jeugdteam in het CJG.

Ook wanneer jongeren met een maatregel uitstromen uit een jeugdzorgplus-instelling, zijn ze in beeld bij de gecertificeerde instelling die de maatregel uitvoert en ook dan legt Jeugdbescherming West contact met het jeugdteam.

Uitstroom zonder maatregel

Van jongeren onder de 18 jaar die uitstromen terwijl hun maatregel is beëindigd, wordt verwacht dat ze zelf contact leggen met het CJG/het jeugdteam. Dit is voor hen een manier om opnieuw in beeld te komen: het jeugdteam reageert op signalen van jongeren, hun gezin en hun sociale netwerk en van netwerkpartners. Er zijn momenteel geen afspraken gemaakt tussen netwerkpartners over wat te doen met jongeren die na een residentieel verblijf verzuimen om eigener beweging in beeld te komen.

Jongeren in Den Haag die uitstromen uit een residentiële instelling en 18 jaar of ouder zijn, vallen niet langer onder de Jeugdwet. Deze jongeren kunnen zich met hun hulpvraag wenden tot het wijkzorgteam. De werkprocessen van de jeugdteams voorzien erin dat professionals uit welk domein dan ook bij de servicelijn of een gezinscoach van het jeugd- of wijkzorgteam een melding kunnen doen.

Hierna pakt het desbetreffende team de melding op en wordt, in samenspraak met jongere/gezin, een plan van aanpak gemaakt. Werken volgens het principe één gezin, één plan, één plan is hierbij leidend.

De gemeente is voornemens om in 2016 beleidsmatige prioriteit te schenken aan de jongeren die 18 jaar worden en zorg en ondersteuning (inclusief op gebied van

onderwijs, werk en inkomen) nodig hebben maar deze niet zelf opzoeken.

Maximus

In het onderzoek van de samenwerkende inspecties komen verschillende jongeren voorbij, met diverse levenslopen. Maximus is een fictieve casus, samengesteld uit verschillende casussen in Den Haag. Deze fictieve casus maakt inzichtelijk hoe complex de levensloop van deze jongeren is en dat een gezamenlijke aanpak op maat nodig is om maatschappelijke participatie van deze jongeren dichterbij te brengen.

Maximus woont met zijn ouders in Den Haag. Zijn vader mishandelt Maximus zowel fysiek als mentaal. Maximus verzuimt veel van school om met (verkeerde) vrienden op straat te hangen. Als Maximus vijftien is, escaleert de situatie thuis. Daarop wijst de rechter een gezinsvoogd toe en plaatst Maximus in een residentiële instelling. De gezinsvoogd neemt de regie van de zorg en ondersteuning die Maximus krijgt op zich.

In de tussentijd gaan de ouders van Maximus uit elkaar. Zijn moeder blijft alleen wonen in Den Haag. Maximus verblijft tien maanden in de instelling, waar de gezinsvoogd en de pedagogisch medewerker hem voorbereiden op terugkeer naar zijn moeder. De rechter stelt daar wel voorwaarden aan: Maximus moet dagbesteding hebben en behandeld worden door een psycholoog. De gezinsvoogd helpt Maximus bij het vinden van een psycholoog en van een baantje bij de supermarkt om de hoek.

Zijn baantje helpt Maximus om aan geld te komen, maar hij vindt het wel moeilijk om op tijd aanwezig te zijn. Hij meldt zich regelmatig ziek of komt niet opdagen en krijgt ontslag. De ruzies thuis met zijn moeder lopen op. Hij komt weer in contact met zijn oude vrienden, die een verkeerde invloed op hem hebben, hij

steelt sigaretten in een warenhuis, rolt de mobiele telefoons uit de zakken van winkelend publiek en pleegt een inbraak op een industrieterrein.

Hij wordt opgepakt door de politie en de rechter plaatst hem in een JJI; er komt een jeugdreclasseerder die de regievoerder wordt. Voor de praktische ondersteuning komt er een (ambulante) trajectbegeleider. Een aantal maanden later wordt Maximus overgeplaatst naar een voorziening voor begeleid wonen. Daar maakt hij nieuwe vrienden in de woongroep, maar hij werkt niet mee aan behandelingen en is niet gemotiveerd om school te volgen. Daarop besluit de psycholoog om de behandeling van Maximus te staken. De trajectbegeleider maakt in overleg met Maximus, moeder, de gezinsvoogd en de jeugdreclassering een plan. De jeugdreclassering treedt terug omdat Maximus, zijn ouders en zijn vrienden een verantwoordelijke rol nemen in de coördinatie van zorg en ondersteuning. Het plan voorziet in zelfstandig wonen, tijdelijk werk en een opleiding op het ROC met een studiebeurs. Na een paar weken verschijnt Maximus echter niet meer op school en wordt hij aangemeld bij het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt als voortijdig schoolverlater. Over een half jaar wordt hij achttien jaar en dan stoppen de gezinsvoogdij en de jeugdreclassering. Maximus, zijn ouders en vrienden staan er dan alleen voor. De tijd dringt en van het plan is niets gerealiseerd.

Bevindingen en aanbevelingen

Leeswijzer

De onderstaande bevindingen en aanbevelingen zijn gebaseerd op de eerste fase van het onderzoek naar de kwaliteit van ondersteuning aan jongeren die uitstromen uit residentiële instellingen in de gemeente Den Haag. De aanbevelingen zijn gericht op de uitvoerende netwerkpartners in de gemeente en hebben tot doel om bestaande werkwijzen in de gemeente te verbeteren: beter doen waar het beter kan. Ook de gemeente heeft in haar wettelijke taak en verantwoordelijkheid als regisseur baat bij deze aanbevelingen.

Uitgangspunten

De samenwerkende inspecties benadrukken dat zij slechts wijzen op wát verbetering behoeft in de zorg en ondersteuning voor deze kwetsbare jongeren in de gemeente. Hoe deze verbeteringen gestalte dienen te krijgen in het sociaal domein is aan de gemeente en netwerkorganisaties – de samenwerkende inspecties roepen daarom deze partijen op om in gezamenlijkheid aan deze aanbevelingen invulling te geven.

Bij alle aanbevelingen vragen de samenwerkende inspecties om bijzondere aandacht voor de netwerkpartners in de domeinen onderwijs (Voortgezet (Speciaal) Onderwijs, praktijkonderwijs, MBO) en werk en inkomen (Sociale Zaken, UWV, werkgeversservicepunt). Op dit moment is de zorg en ondersteuning voor jongeren na een residentieel verblijf in het lokale stelsel vooral georganiseerd rondom de jeugdhulp en gezondheidszorg; de samenhang met onderwijs en arbeid/inkomen verdient de aandacht.

Signalering en toeleiding

Wat gaat goed?

De gemeente Den Haag en de gecertificeerde instelling Jeugdbescherming West hebben afspraken gemaakt om jongeren die uitstromen vanuit residentiële instellingen met een maatregel in beeld te houden. Daarin staat dat de residentiële instellingen de zorg en ondersteuning bij het uitstromen van jongeren overdragen aan de gecertificeerde instellingen die vanuit de opgelegde maatregel al betrokken zijn bij de jongeren en dat Jeugdbescherming West altijd melding doet bij het CJG en in de VIR. Het trajectberaad van het Veiligheidshuis en trajectbegeleider hebben jongeren een tijd lang in

Wat kan beter?

Jongeren die uitstromen vanuit residentiële instellingen zonder maatregel of van wie de maatregel gaat aflopen, lopen het risico uit beeld te raken. De jeugdteams/wijkzorgteams en de lokale netwerkpartners hebben geen expliciete afspraken gemaakt over hoe deze jongeren in beeld te houden. Wanneer deze jongeren niet goed in beeld zijn, bestaat de kans dat zij niet de zorg en ondersteuning krijgen die nodig is, dat zij terugvallen in hun gedrag en dat in een later stadium specialistische hulp nodig is. Dit risico is het grootst voor jongeren in het vrijwillig kader en jongeren van 18 jaar en ouder, die immers geen of een beperkte

beeld. Daarnaast is in overleg met lokale en regionale netwerkpartners vastgelegd in de Kadernota Heel het Kind dat het jeugdteam/wijkzorgteam zorgt voor de toeleiding naar passende zorg en ondersteuning. De netwerkpartner die zorg en ondersteuning aanbiedt, stelt vast welk aanbod passend is en maakt daarbij gebruik van familieplannen, zorgplannen en/of toekomstplannen.

hulpvraag hebben en geneigd zijn om zorg te mijden.

In de praktijk blijkt dat de gemeente Den Haag en de netwerkpartners (met name de residentiële instellingen) er niet altijd in slagen uitstromende jongeren toe te leiden naar de zorg en ondersteuning die zij nodig hebben om stabiel terug te keren in de maatschappij op weg naar participatie. Zo zijn sommige voorwaarden voor een stabiele terugkeer niet goed geregeld, zoals de voorbereiding van passende nazorg en ondersteuning tijdens het residentiële verblijf. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat het opstarten van zorg en ondersteuning vaak (te) lang duurt vanwege een tekort aan huisvesting en werkplekken. Administratieve procedures zijn vaak ingewikkeld voor de jongere of zijn remmend door hun voorwaardelijke karakter: geen adres dan geen uitkering, geen werk dan geen opleiding, geen dagbesteding dan geen woonplek. Ook blijkt het moeilijk om jongeren die uitstromen uit residentiële instellingen te ondersteunen richting (passend) onderwijs. Een verklaring hiervoor is dat er binnen het onderwijs sprake is van een beperkt aantal instroommomenten per jaar. Daarnaast is de wettelijke verplichting van een VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) voor bepaalde opleidingen volgens professionals die jongeren begeleiden vaak een probleem. Doordat de jongeren met een residentieel verleden vaak geen VOG krijgen, hebben ze geen andere keus dan een opleiding te kiezen waarvoor ze niet gemotiveerd zijn.

Professionals (waaronder de regisseur) hebben soms een versnipperd beeld van een jongere die ze gezamenlijk onder hun hoede hebben. Een verklaring daarvoor is dat de samenwerking en het delen van informatie niet tot stand komen. Dit geldt in het bijzonder wanneer netwerkpartners werkzaam zijn op verschillende domeinen/-leefgebieden (zorg, onderwijs, wonen, werk en inkomen) en zich niet oriënteren op andere domeinen.

	<p>Aanbeveling</p> <p><i>Alle partners die betrokken zijn bij de zorg en ondersteuning voor jongeren na een residentieel verblijf zetten met de gemeente gezamenlijk hun kennis en informatie in om er voor te zorgen dat al deze jongeren in beeld blijven.</i></p> <p>Aanbeveling</p> <p><i>De gemeente en alle netwerkpartners die betrokken zijn bij de zorg en ondersteuning voor jongeren tijdens en na een residentieel verblijf bereiden de continuïteit van zorg en ondersteuning zo voor dat elke jongere op tijd toegang heeft tot passende zorg en ondersteuning (inclusief onderwijs en werk/inkomen).</i></p>
--	---

Samenhang

Wat gaat goed?	Wat kan beter?
<p>Er zijn afspraken tussen de gemeente en netwerkpartners over wie de regie voert en wat de rol en taken van de regisseur precies zijn.</p> <p>Het uitgangspunt is om de regie zoveel mogelijk te leggen bij jongeren zelf of hun sociale netwerk (ouders, familie, vrienden, kennissen etc.). Wanneer dit niet mogelijk is, wordt de regierol door een professional/organisatie ingevuld. In de praktijk blijkt dat de regie over de zorg en ondersteuning voor de jongeren met een residentieel verleden veelal wordt uitgevoerd door een professional/organisatie. Dit komt, aldus professionals in de gemeente, doordat deze jongeren vaak zelf niet in staat zijn de regie te voeren en vaak een zwak sociaal netwerk hebben.</p>	<p>Bij jongeren met een maatregel wordt de regie ingevuld door de professional/gecertificeerde instelling die de maatregel uitvoert. De regisseur is voor het coördineren van de zorg en ondersteuning afhankelijk van juiste en tijdige informatie van netwerkpartners, die op hun beurt de zorg en ondersteuning uitvoeren op één of meerdere leefgebieden zoals onderwijs en werk en inkomen, om continu een actueel en volledig beeld van de jongeren te hebben en daarmee de regietaak uit te voeren. Delen van informatie in deze situatie van gescheiden regie en uitvoering hapert door verschillen tussen de ketenpartners in kennis en opvatting over wie de regisseur is en wie wat wanneer doet.</p> <p>Iets soortgelijks doet zich voor bij de regie door</p>

jeugdteams/wijkzorgteams. Bij jongeren zonder maatregel is de regie beleidsmatig belegd bij de jeugdteams (als ze onder de 18 jaar zijn) of de wijkzorgteams (als ze 18 jaar of ouder zijn). Deze teams zijn echter niet bij alle jongeren betrokken. Jongeren die worden doorverwezen door (huis-)artsen blijven bijvoorbeeld buiten het zicht van jeugd- en wijkzorgteams. Daarnaast blijkt in de praktijk dat de jeugd- of wijkzorgteams de regierol niet altijd uitvoeren, door de genoemde verschillen in kennis en opvatting.

Op het moment dat het onduidelijk is wie de regie over de zorg en ondersteuning voor de jongere voert, blijkt dat (verschillende) professionals de regie (deels) naar zich toe trekken en invullen.

Hoewel professionals inschatten dat de jongere veelal niet in staat is om zelf regie te voeren, is de realiteit toch dat elke jongere op een dag zelf de regie in handen krijgt. Om dit perspectief kans te geven, is het nodig samen met de jongere voorbereidende stappen te zetten.

Ondanks afspraken verschillen de netwerkpartners van mening over wat de rol en taken van de regisseur precies zijn: het is soms onduidelijk wie verantwoordelijk is voor de coördinatie van de zorg en ondersteuning of wie actie moet ondernemen, bijvoorbeeld wanneer zorg en ondersteuning dreigt te stagneren.

In de gemeente Den Haag zijn er geen gezamenlijke en eenduidige afspraken tussen de gemeente en de netwerkpartners over de overdracht van de regie. Zo is het voor professionals in de praktijk vaak onduidelijk aan wie de regie moet worden overgedragen, bijvoorbeeld wanneer een jongere 18 jaar wordt, zorg en ondersteuning wordt op- of afgeschaald of op het moment dat een jongere verhuist. Ook is het onduidelijk wanneer een andere organisatie in het netwerk betrokken moet worden bij de zorg voor een jongere. Dit doet zich het meest voor wanneer het erom

	<p>gaat netwerkpartners te betrekken van een ander domein (hulp, zorg, onderwijs, arbeid/inkomen) en wanneer een jongere in de knip zit naar een andere organisatie, andere gemeente, andere wetgeving.</p> <p>Aanbeveling <i>Alle partners die betrokken zijn bij de zorg en ondersteuning voor jongeren na een residentieel verblijf en de gemeente zorgen er gezamenlijk voor dat zij van elke jongere weten welke professional de regierol vervult, wat deze rol inhoudt en wat het sociale netwerk bijdraagt. Professionals betrekken de jongere en het sociale netwerk zoveel als mogelijk in dit proces.</i></p> <p><i>De netwerkpartners en de gemeente zorgen ervoor dat de problematiek van de jongere en zijn gezin met behulp van een integrale gezinsaanpak wordt aangepakt, waarin professionals uit verschillende domeinen samenwerken en problemen op alle leefgebieden in het vizier hebben.</i></p>
<p>Jongeren/gezinnen centraal in zorg en ondersteuning</p>	
<p>Wat gaat goed?</p>	<p>Wat kan beter?</p>
<p>De gemeente Den Haag en de lokale netwerkpartners hebben een breed aanbod van zorg en ondersteuning op alle domeinen/leefgebieden. Uitgangspunt van beleid in het Regionaal Uitvoeringsplan (RUP) is dat de aanbieder de cliënt zo veel mogelijk in staat stelt zelf zijn hulpverlener te kiezen en om in ieder geval een vaste contactpersoon aan te wijzen die het vertrouwen van de cliënt heeft.</p>	<p>In de praktijk lukt het niet altijd om jongeren en hun sociale netwerk een passend aanbod van zorg en ondersteuning te bieden. Eén van de oorzaken die professionals hiervoor in dit onderzoek aan hebben gedragen is de beperkte capaciteit. Zo is er volgens professionals een tekort aan passende woonvoorzieningen (o.a. trajecten voor begeleid wonen), aan passende leerwerktrajecten en aan werkplekken die geschikt zijn voor de meest kwetsbare jongeren.</p> <p>Aanbeveling <i>Alle netwerkpartners die betrokken zijn bij de zorg en</i></p>

ondersteuning voor jongeren na een residentieel verblijf en de gemeente zorgen er gezamenlijk voor dat elke jongere een aanbod voor zorg en ondersteuning krijgt dat aansluit op zijn behoefte en hulpvraag. Hierbij zorgen zij dat hun aanbod rekening houdt en inspeelt op de leefgebieden waar deze jongeren extra risico's lopen, zoals op het gebied van huisvesting, school en werk.

Bijlage - deelnemende organisaties aan onderzoek

De samenwerkende inspecties hebben gebruik gemaakt van de volgende informanten in dit onderzoek:

Bureau Maatschappelijk Herstel en Rehabilitatie

Bureau Nazorg

Gemeente Den Haag, jeugdteams

Jeugdbescherming West

Jeugdformaat

Middin Den Haag

Praktijkschool 'De Poort'

ROC Mondriaan

William Schrikker Stichting Jeugdbescherming

De Waag

Bijlage - toetsingskader

Thema	Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waarom kun je dat zien?</i>	Ratio <i>Waarom is dit belangrijk?</i>
Jeugdigen in beeld	Als jeugdigen en gezinnen zorg en/of ondersteuning nodig hebben, wordt dit gesignaleerd.	Er is zicht op de doelgroep. De toegang tot zorg en ondersteuning is laagdrempelig. Er wordt gekeken naar de draagkracht en risico's in het gehele gezin en het sociale netwerk.	Om preventie, vroegsignalering en effectieve zorg en ondersteuning mogelijk te maken is kennis nodig van de doelgroep in zijn algemeenheid en specifiek van de risico's en draagkracht van een gezin. Jeugdigen en gezinnen die zelf hulp zoeken moeten tijdig een professional vinden die met hen meedenkt.
	Jeugdigen/gezinnen die zorg en ondersteuning nodig hebben, worden adequaat naar zorg en ondersteuning toegeleid.	Het bepalen van de zorg en ondersteuningsbehoefte gebeurt in interactie met de jeugdige/het gezin. Waar nodig worden andere partijen betrokken. De afweging voor en de prioritering van de inzet van zorg en ondersteuning wordt gebaseerd op de problematiek van het gehele gezin. Stagnaties in de toeleiding worden gesignaleerd en waar mogelijk verholpen of er wordt een passend alternatief ingezet.	Een adequate toeleiding is van belang voor het krijgen van passende zorg en ondersteuning. Als de toeleiding niet passend plaatsvindt, is dit een risico voor stagnatie en eventueel verergering van de problematiek. Om maatwerk te kunnen leveren is het belangrijk dat er integraal naar de zorg en ondersteuningsbehoefte wordt gekeken en dat er wordt gekeken welk aanbod daarbij past. Hiervoor is kennis van het beschikbare aanbod onontbeerlijk.
	De veiligheid van jeugdigen/gezinnen in de signalering en toeleiding naar zorg en ondersteuning is geborgd.	Risico's en signalen met betrekking tot de veiligheid van jeugdigen/gezinnen worden systematisch ingeschat. In het belang van de veiligheid van de jeugdige/het gezin worden signalen gedeeld. Signalen van zorgmijding komen zo snel mogelijk in beeld. In het belang van de veiligheid van de jeugdige is duidelijk wie betrokken blijft bij de jeugdige/het gezin tijdens de toeleiding	Jeugdigen en gezinnen hebben er belang bij dat signalen in een zo vroeg mogelijk stadium worden gezien en waar nodig worden gedeeld. Delen van signalen vereist de toestemming van de jeugdige/het gezin tenzij het om een veiligheidsrisico gaat. De veronderstelling is dat als signalen integraal worden bekeken, de behoefte aan de zorg en ondersteuning beter kan worden ingeschat. Om de veiligheid van jeugdigen te borgen worden jeugdigen en gezinnen niet losgelaten tot de zorg en ondersteuning is gestart en wordt waar nodig een risicoanalyse uitgevoerd. Zorgmijders zijn hierbij een specifieke aandachtsgroep.

Thema	Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waarom kun je dat zien?</i>	Ratio <i>Waarom is dit belangrijk?</i>
Jeugdigen in zorg	Jeugdigen/gezinnen staan centraal in zorg en ondersteuning	Zorg en ondersteuning sluit aan bij de behoeften en mogelijkheden van de jeugdige/het gezin en het sociale netwerk. De jeugdige/het gezin hebben waar mogelijk invloed op de zorg en ondersteuning.	De eigen kracht van jeugdigen en gezinnen is het vertrekpunt voor passende zorg en ondersteuning. De geboden zorg en ondersteuning komt tot stand in interactie en samenwerking tussen jeugdigen, gezinnen en professionals. Door jeugdigen, gezinnen en hun netwerk zoveel mogelijk bij de zorg en ondersteuning te betrekken en hun eigen ideeën en mogelijkheden te benutten, wordt draagvlak gecreëerd en is de zorg en ondersteuning effectiever.
	Zorg en ondersteuning aan jeugdigen/gezinnen wordt in samenhang geboden.	Zorg en ondersteuning wordt afgestemd op de problematiek van het gehele gezin, volgens het principe 1 gezin 1 plan. Gezinnen worden in staat gesteld om de regie over de zorg en ondersteuning zo mogelijk zelf te voeren. Er wordt een inschatting gemaakt of gezinnen deze regie ook daadwerkelijk kunnen realiseren of dat hier ondersteuning bij nodig is. Bij meervoudige problematiek is er één regisseur die zorgt voor samenhangende zorg en ondersteuning. Informatie over het verloop van de zorg en ondersteuning wordt gedeeld in samenspraak met het gezin.	Om effectieve zorg en ondersteuning te kunnen bieden, is het van belang dat er rekening wordt gehouden met alle problemen van alle gezinsleden. Hulpverlening aan ouders en hulpverlening aan jeugdigen moet zo goed als mogelijk op elkaar worden afgestemd. Als er meerdere partijen bij een jeugdige/gezin betrokken zijn is het belangrijk dat er optimaal wordt samengewerkt. Dit betekent dat het voor iedere betrokkene duidelijk moet zijn wie wat wanneer doet in het gezin. Als de zorg en ondersteuning niet op elkaar wordt afgestemd bestaat het risico dat betrokkenen langs elkaar heen werken of elkaar tegenwerken. Bijvoorbeeld bij jeugdigen in de strafrechtketen is het van belang dat zorg en ondersteuning in samenhang wordt geboden zodat deze jeugdigen maatschappelijk goed terecht komen. Een regisseur dient een aantal professionele kenmerken te hebben, zoals de verantwoordelijkheid voor de totstandkoming van een integraal en samenhangend plan en de uitvoering daarvan. Daarbij dient de regisseur te beschikken over doorzettingsmacht en opschalingmogelijkheden. Informatiedeling is een voorwaarde voor samenwerking.

Thema	Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waarom kun je dat zien?</i>	Ratio <i>Waarom is dit belangrijk?</i>
			<p>Ook hier geldt dat voor het delen van informatie toestemming van de jeugdige/het gezin vereist is, tenzij het gaat om een veiligheidsrisico.</p>
	<p>Er is continuïteit in de zorg en ondersteuning aan jeugdigen/gezinnen.</p>	<p>Gezinnen worden in staat gesteld om de continuïteit van hun zorg zo mogelijk zelf te organiseren.</p> <p>Er wordt een inschatting gemaakt of gezinnen deze continuïteit ook daadwerkelijk kunnen realiseren of dat hier ondersteuning bij nodig is.</p> <p>Een warme overdracht vindt plaats in samenspraak met het gezin.</p> <p>Als een jeugdige/gezin van gedwongen zorg en ondersteuning overgaat naar vrijwillige zorg en ondersteuning zijn er afspraken over de continuïteit van zorg.</p> <p>Stagnaties in de zorg en ondersteuning worden verholpen. Hiervoor is het van belang dat de doorzettingsmacht is geregeld, dat er continuïteit is van informatie en dat wachtlijsten worden voorkomen.</p>	<p>Jeugdigen en gezinnen hebben er belang bij dat de zorg en ondersteuning doorlopend is. Indien mogelijk is het wenselijk dat jeugdigen/gezinnen zelf stappen in hun zorgverleningsproces kunnen zetten. Het moet helder zijn welke acties het gezin zelf kan ondernemen en waar ondersteuning bij nodig is. Bij de overgang naar een andere vorm van zorg is het voor de continuïteit van zorg belangrijk dat er bij een overdracht wordt vastgesteld door overdragende partij dat de overdracht daadwerkelijk tot stand is gekomen bij de ontvangende partij (warme overdracht). Ook hier geldt dat voor het delen van informatie toestemming van de jeugdige/het gezin vereist is, tenzij het gaat om een veiligheidsrisico.</p> <p>Stagnaties kunnen effectieve zorg in de weg staan. Om stagnaties te kunnen voorkomen moet het helder zijn wie welke beslissing mag nemen. Ook is van belang dat geregeld is wie toegang heeft tot welke informatie en dat wachtlijsten worden voorkomen. De continuïteit van zorg is ook van belang bij partijen intern ivm ziekte verlof ed.</p>
	<p>De zorg en ondersteuning aan jeugdigen/gezinnen is resultaatgericht.</p>	<p>Doelen van de zorg en ondersteuning zijn concreet en gericht op effecten.</p> <p>Er wordt systematisch geëvalueerd of de zorg en ondersteuning in een gezin de gestelde doelen behaald. Zo nodig worden doelen bijgesteld en wordt naar alternatieven gezocht om de gewenste resultaten te bereiken.</p> <p>Zorg en ondersteuning wordt afgesloten als de</p>	<p>Jeugdigen en gezinnen hebben er baat bij als zorg en ondersteuning tot resultaten leidt. Daarom is het noodzakelijk dat alle betrokkenen de gezamenlijke effectiviteit en kwaliteit borgen.</p> <p>Het moet duidelijk zijn wanneer een betrokken professional een jeugdige/gezin los kan laten, zodat een jeugdige/gezin niet uit beeld verdwijnen terwijl zij nog zorg en</p>

Thema	Criteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waarom kun je dat zien?</i>	Ratio <i>Waarom is dit belangrijk?</i>
		jeugdige/het gezin zelfstandig verder kan of als er een vervolg geregeld is.	ondersteuning nodig hebben.
Vervolg 'Jeugdigen in zorg'	De veiligheid van jeugdigen/gezinnen die zorg en ondersteuning krijgen, is geborgd.	<p>Wanneer de veiligheid dit vereist wordt informatie gedeeld.</p> <p>Wanneer de veiligheid dit vereist vindt er een warme overdracht plaats.</p> <p>Het is duidelijk wanneer de overstap van vrijwillige naar gedwongen zorg en ondersteuning moet worden overwogen en dit wordt tijdig ingezet.</p> <p>Tijdens de zorg en ondersteuning aan ouders wordt de veiligheid van jeugdige(n) in het oog gehouden.</p> <p>Indien jeugdigen onveilig zijn worden maatregelen genomen om de veiligheid te herstellen.</p>	<p>Gedurende de loop van de zorg en ondersteuning is het van belang dat de veiligheid van jeugdigen/gezinnen is geborgd. Hiertoe is het nodig dat informatie wordt gedeeld, zowel tijdens het verlenen van zorg en ondersteuning als bij overdracht van zorg en ondersteuning. Ook moet het voor de betrokkenen duidelijk zijn wanneer er opgeschaald moet worden naar dwang en drang.</p> <p>Specifieke aandacht wordt gevraagd voor de volwassenenzorg. Problemen van ouders kunnen risico's met zich meebrengen voor jeugdigen, het is daarom van belang dat zorg en ondersteuning aan ouders oog heeft voor de veiligheid van jeugdigen.</p>